

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 28.09.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/123

Saksbehandler:
Terje Domaas

Miljødirektoratets tilråding til innsigelses til kommuneplanens arealdel for Randaberg kommune

I kommuneplanens arealdel for Randaberg kommune foreslås et areal ved øya Alstein satt av til akvakultur. Miljødirektoratet vurderer at lokalisering av akvakulturvirksomhet i dette området er i strid med nasjonale og vesentlige regionale interesser. Området er viktig både som hekke- og overvintringsområde for fugl, og det er registrert flere viktige naturtyper i sjø her. Vi mener konsekvensene for villaks er mangelfullt utredet og at anlegget vil medføre inngrep i et urørt område med stor landskaps- og opplevelsesverdi. Med bakgrunn i dette tilrår Miljødirektoratet at innsigelsene fra Fylkesmannen i Rogaland tas til følge.

Miljødirektoratet viser til e-post datert 24.06.2020 fra Klima- og miljødepartementet med planmateriale lagt ved, og til videokonferanse 16.09.2020 med deltakelse fra Randaberg kommune, Fylkesmannen i Rogaland, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Forsvarsdepartementet, Forsvarsbygg, Fiskeridirektoratet, Rogaland fylkeskommune og Miljødirektoratet.

Bakgrunn

I nylig vedtatte kommuneplan for Randaberg kommune 2018-2030 er det en uavklart innsigelse om et areal i sjø som i planforslaget er satt av til akvakultur. Kommunen viser til statlige mål om økt havbruksproduksjon og ønske om å få mer oppdrett i åpnere sjøområder med god vannutskifting. Dette er den lokaliseringen som Randaberg kommune mener er mest aktuell for etablering av akvakultur i kommunen.

Innsigelser

Fylkesmannen i Rogaland har fremmet innsigelse til at det settes av areal i sjø ved Alstein til akvakulturformål. Fylkesmannen viser til at området ligger nært Jærstrendene landskapsvernområde og at kysten Jæren - Dalane har status som nasjonal laksefjord. Foreslått

lokalisering av oppdrettsanlegget er i et svært vær- og bølgeutsatt område med påfølgende risiko for rømming av fisk og fare for spredning av lakselus. Dette kan gi svært negative konsekvenser for villaksbestanden. Sjøområdene ved Alstein har også stor verdi for natur- og landskap og det er registrert flere naturtyper av svært viktig verdi (A-verdi) nært det foreslåtte akvakulturområdet. Utslipp av næringssalter og organisk materiale fra akvakulturvirksomhet vil kunne ha negativ konsekvens for disse verdiene.

I Fylkesmannens høringsuttalelse til kommuneplanen for Randaberg er det pekt på at påvirkningen for miljøet i sjøen, villaks og sjørret og for fiskeri ikke er tilstrekkelig utredet. Det fremmes en innsigelse til planforslaget med bakgrunn i mangler ved konsekvensutredningen, ROS-analysen og de miljøverdiene som er i området.

Randaberg kommune mener en satsing på akvakultur er i tråd med regional plan for sjøareal og havbruk, og at det for det aktuelle arealet i kommuneplanens arealdel kan tas inn en bestemmelse om at det kun kan etableres anlegg med godt utprøvd teknologi for de aktuelle værforholdene. I møte den 16.09.2020 orienterte Randaberg kommune om de vurderingene som ligger bak foreslåtte arealbruk i kommuneplanens arealdel. De mener etableringen av akvakulturvirksomhet skal avklares gjennom konsesjonssøknaden, og at hensyn til verdiene i området skal vurderes i denne sammenhengen. Bl.a. kan det legges inn krav om avbøtende tiltak som ivaretar hensynet til de miljøfaglige verdiene.

Miljødirektoratets vurderinger

Rundskriv T-2/16 - *Nasjonale og regionale interesser på miljøområdet - klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis fra Klima- og miljødepartementet*, sier hva som er miljøinteresser av nasjonal og vesentlig regional betydning. Planforslag i strid med disse hensynene kan medføre at regionale miljømyndigheter fremmer innsigelse til kommunale planforslag i henhold til plan- og bygningsloven § 5-4. Det kan også fremmes innsigelse dersom planforslaget er i strid med bestemmelser i loven, forskrift, statlig planretningslinje, statlig eller regional planbestemmelse, regionale planer eller overordnet plan.

Rundskrivet gir også uttrykk for at manglende kunnskap kan være grunnlag for innsigelse dersom det foreligger en reell sannsynlighet for negative konsekvenser for nasjonale eller vesentlige regionale miljøverdier.

Hensynet til fuglelivet

Den aktuelle lokaliteten ligger 400 m vest for øya Alstein og dekker et areal på ca. 350 daa. I henhold til konsekvensutredningen for planlagt oppdrettslokalitet ved Alstein (rapport 2525) er øya hekkeområde for flere truede og sårbare fuglearter. Alstein er også en del av Jærstrendene landskapsvernområde som er et egenartet natur- og kulturlandskap med stor verdi for fugl. Øya og sjøområdene rundt er en del av et større system av øyer og holmer utenfor Jærkysten som i sin helhet er et nasjonalt viktig område for sjøfugl. Området har særlig stor verdi som overvintringsområde for sjøfugl som trekker sørover langs kysten i vinterhalvåret. Lomer, alkefugl og skarv nevnes spesielt som arter som er avhengige av tilgang til sjøarealene her som beiteområde. I tillegg er det flere rovfuglarter som bruker området.

Deler av området har status som Ramsarområde, et fuglefredningsområde med internasjonal verdi. Lokalisering av akvakultur her vil påvirke området økologiske funksjon som hekke-, raste- og hvileområde. Det gjelder både selve aktiviteten ved et akvakulturanlegg, ferdsele til/fra anlegget og det arealbeslaget et slikt anlegg medfører. Forstyrrelser av fugl i hekketida kan bl.a. medføre økt predasjonsfare (fra rovfugl eller reirplyndrere). Økte forstyrrelser kan i verste fall medføre at området verdi som hekkeområde reduseres. Arealbeslaget og aktiviteten i tilknytning til anlegget kan medføre at området ikke lenger er attraktivt som matsankingsområde og at området økologiske funksjon reduseres. Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens vurdering om at å åpne et sjøareal her for akvakultur vil kunne få store negative konsekvenser for fuglebestander det er viktig for Norge å bidra til å sikre for fremtida.

Naturtyper i sjø

I influensområdet til arealet satt av til akvakultur er det registrert tre naturtyper i sjø av stor verdi. Det gjelder en tareskogforekomst, et område med skjellsand og et gyteområde for torsk. Spesielt forekomsten av stortare er vurdert som svært viktig (verdi A). Utslipp av næringsalter og organisk materiale fra akvakulturvirksomhet vil kunne ha negativ konsekvens for de registrerte marine naturtypene i en avstand på inntil 500 meter, avhengig av strømforhold og bunntopografi. I konsekvensutredningen vurderes påvirkning av utslipp kun som en liten negativ konsekvens med bakgrunn i gode strømforhold i området. Fylkesmannen er ikke enig i denne konklusjonen, og mener at konsekvensene av økt organisk belastning ikke er tilstrekkelig utredet. Det fremmes derfor innsigelse med bakgrunn i mangler ved konsekvensutredningen. Miljødirektoratet støtter denne vurderingen. Inntil det er gjort mer detaljerte vurderinger av hvilke konsekvenser akvakulturvirksomhet vil kunne få for de nasjonalt viktige naturtypene i sjø må det ikke åpnes for en slik virksomhet.

Villaks og sjøørret

Sjøområdene ved Alstein er viktige areal for laks og sjøørret, og området ligger nært Jæren-Dalane som har status som Nasjonal laksefjord. I forbindelse med drift av et oppdrettsanlegg for laks kan det være utfordringer med at lakselus og rømming av oppdrettslaks gir økt belastning for villaks på vandring. Det opplyses i Fylkesmannens uttalelse at det er stor belastning i området i dag (Boknafjorden) og tiltak som kan gjøre forholdene for laksefisk dårligere frarådes. Miljødirektoratet vil legge til at vandringsruten til smolt i området ikke er kjent, men det antas at smolt som vandrer ut fra vassdragene på strekningen Jæren-Dalane vil vandre nordover med kyststrømmen, og passere i sjøområdene nær Alstein.

"Kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks" er hjemlet i Naturmangfoldloven og vedtatt ved kgl.res. Formålet er å bidra til at viltlevende bestander av atlantisk laks ivaretas. Dette gjøres gjennom å fastsette grenseverdier for kvaliteten til villaksbestander basert på bestandenes reproduksjon, høstingspotensial og genetiske integritet. En økning i havbruksvirksomheten i det området vil kunne føre til større påvirkning fra lakselus, og derved lavere overlevelse for smolten fra de ville laksebestandene. Fylkesmannen mener at hvilken virkning anlegget vil ha, særlig på villaks og sjøørret, ikke er tilstrekkelig utredet. Miljødirektoratet støtter denne vurderingen. Vi kan ikke se at hensynet til kvalitetsnormen er tilstrekkelig vurdert ved foreslåtte lokalisering av ny akvakulturvirksomhet. Vi mener det er en reell sannsynlighet for at foreslåtte lokalisering av akvakulturvirksomhet kan medføre negative konsekvenser for nasjonale miljøverdier.

Landskap

Alstein er en del av Jærstrendene landskapsvernområde. Formålet med landskapsvernet er "å ta vare på det egenartede natur- og kulturlandskapet på Jærstrendene med sine særmerkede strandtyper og de geologiske, botaniske, zoologiske og kulturhistoriske element som medvirker til å gi området et særpreg".

Etter naturmangfoldlovens § 49 skal hensynet til verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis til virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov hvis virksomheten kan innvirke på verneverdiene i et verneområde. Etablering av akvakulturvirksomhet nært landskapsvernområdet vil medføre inngrep som bryter med det urørte preget sjøområdene ved Alstein har i dag.

Miljødirektoratet vurderer like vel at et oppdrettsanlegg lokalisert 400 m utenfor landskapsvernområdet sannsynligvis ikke vil oppfattes som et vesentlig inngrep i stor konflikt med landskapsverdiene i landskapsvernområdet, slik Fylkesmannen mener.

Konklusjon

Sjøområdene i Håsteinsfjorden ved Alstein har store miljøverdier. I kommuneplanen for Randaberg kommune er et areal i sjø på ca. 350 daa satt av til akvakulturvirksomhet. En etablering av slik virksomhet nært et hekkeområde for flere truede fuglearter og i et område som er et svært viktig overvintringsområde for sjøfugl kan få store negative konsekvenser for fuglelivet.

Dette er også et område av stor verdi for laks og sjøørret. Akvakulturvirksomhet kan medføre utslipp av næringssalter og organisk materiale, og det kan bli utfordringer med lakselus og rømming av oppdrettslaks. Hensynet til kvalitetsnormen skal tillegges stor vekt ved foreslåtte lokalisering av ny akvakulturvirksomhet. Miljødirektoratet vurderer at konsekvensene for naturtyper i sjø og for villaks og sjøørret er ikke tilstrekkelig utredet.

Etablering av akvakulturanlegg som foreslått vil etter Miljødirektoratets vurdering medføre negative konsekvenser for nasjonale og vesentlige regionale natur og miljøverdier. Miljødirektoratet tilrår at innsigelsen fra Fylkesmannen til å legge ut sjøareal til akvakulturanlegg ved Alstein tas til følge.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Bjørn Bjørnstad
avdelingsdirektør

Steinulf Hoel
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Rogaland
Kommunal- og
moderniseringsdepartementet
Randaberg kommune

Postboks 59	4001	Stavanger
Postboks 8112 Dep	0032	OSLO
Boks 40	4096	Randaberg